

NOG EENS: DE OBJECTIVITEIT VAN FOTO'S

Op mijn vraag in het CB 205: 1242 'Hoe objectief is een foto?' werd van enkele kanten gereageerd.

De heer Aleven gaf tijdens de voorjaarsvergadering der NMV te Leiden een ander voorbeeld van gezichtsbedrog bij foto's (CB 207: 1265).

Dr. J. van Goethem, te Brussel, was zo vriendelijk mij een overdruk te sturen van een artikel, getiteld 'Sur la présentation et l'interprétation des photographies dans les publications scientifiques', door W. Adam & J.L. van Goethem (Annales Soc. roy. zool. Belgique, 104, 1974, p. 171-174). De gereproduceerde foto's tonen overeenkomstige hol-bol effecten als mijn afbeeldingen, sommige nog duidelijker. De samenvatting van de tekst geef ik hier vertaald weer: 'De driedimensionale interpretatie van een tekening of een foto van een onbekend object kan alleen dan correct gedaan worden als de waarnemer, de licht- en schaduwvlakken beoordeleld, veronderstelt, dat het licht van links-boven invalt. In het geval van S.E.M. fotos is het absoluut noodzakelijk de juiste stand van het voorwerp ten opzichte van de richting der elektronenbundel aan te geven en te noteren hoe het beeld op het video-scherm gezien is.'

Ons medelid Drs E.X. Maier, te Castricum, herinnert eraan, dat een Nederlandse postzegel (een grijze zegel voorstellend een ammoniet) van ongeveer 12 jaar geleden, hetzelfde effect vertoont. Verder wees de heer Maier op een werk, getiteld 'Waarneming en werkelijkheid', door Schober & Rentschler (Hollandia, Baarn 1973, ISBN 9060 45 819 2), waarvan hij zo vriendelijk was fotocopieën van enkele illustraties bij te voegen, o.m. van reproducties van gravures en houtsneden van de tien jaar geleden overleden, internationaal bekende Nederlandse graficus M.C. Escher, over wiens artistiek werk niet alleen door kunsthistorici, maar vooral ook door mathematici en psychologen geschreven is.

Tenslotte nog dit. In de NRC/Handelsblad van 7 okt. 1982 viel mijn aandacht op een ondersteboven gedrukt portret van een lachend meisje. Draait men de foto 180 graden om, dan blijkt het opeens een vals kijkende Isengrin te zijn. Het onderschrift luidt: 'Een interessante illustratie uit het boek Het menselijk brein (door Gilling & Brightwell, uitg. Becht, Amsterdam). Interessant, omdat het ons leert, hoe ogen en hersenen zich laten beetnemen op grond van eerdere ervaringen.'

J.G.J. Kuiper